

Svar på skriftligt spørsmål SSS 191/2023 rd

Svar på skriftligt spørsmål om att trygga stamvårdande jakt på stora rovdjur

Till riksdagens talman

I det syfte som anges i 27 § i riksdagens arbetsordning har Ni, Ärade talman, till den minister som saken gäller överlämnat följande skriftliga spørsmål SS 191/2023 rd undertecknat av riksdagsledamot Mia Laiho /saml m.fl.:

Vilka åtgärder har regeringen vidtagit för att ändra lagstiftningen på nationell nivå,

ämnar regeringen ingripa för att snabbt minska antalet vargar som orsakar rädsla, fara och hot särskilt i bostadsområden,

när inleds den stamvårdande jakten på varg i Finland,

hur säkerställer man aktuell och korrekt information om vargstammen med hjälp av uppgifter från viltvårdsområdena,

vad ämnar regeringen göra och med vilken tidtabell för att främja och säkerställa att vargen i Europeiska unionen kan för hela Finlands del överföras från bilaga IV till bilaga V till habitatdirektivet,

ämnar regeringen ingripa effektivare än tidigare i jakt- och produktionsdjursskador och jämka de skadelidandes självriskandelar,

hur stora satsningar på SusiLIFE-programmet har minskat problemen som vargarna orsakar,

har vargar avsiktligt flyttats från östra och norra Finland till andra delar av Finland, när och hur många och

hur ämnar regeringen säkerställa att inga barn eller unga behöver vara rädda för vargen under skolvägen?

Som svar på detta spørsmål anför jag följande:

För närvarande är vargen, björnen och lodjuret i Finland strikt skyddade arter enligt bilaga IV till rådets direktiv 92/43/EEG om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter (habitatdirektivet). Vargen är visserligen en art i renskötselområdet enligt bilaga V. För att vi i enlighet med regeringsprogrammet ska kunna säkerställa stamvårdande jakt på stora rovdjur bör vi i första hand få björnen, lodjuret och vargen överförda till bilaga V till habitatdirektivet. Särskilt i fråga om björn och lodjur finns det obestridligen starka grunder för detta, eftersom stammarna av båda arterna har en gynnsam skyddsstatus och har fördubblats under Finlands EU-medlemskap.

Riksdagen behandlade medborgarinitiativet om att tillåta stamvårdande jakt på varg (MI 4/2020) i två år. I medborgarinitiativet föreslogs att det bereds en lag som skapar ramar för inledande av stamvårdande vargjakt. Under behandlingen av medborgarinitiativet utredde utskottet också möjligheterna att ändra den nuvarande lagstiftningen så att stamvårdande jakt kan tryggas.

I fråga om den nationella lagstiftningen godkände riksdagen i samband med behandlingen av medborgarinitiativet följande uttalande: Riksdagen förutsätter utifrån medborgarinitiativ MI 4/2020 rd att statsrådet så snabbt som möjligt vidtar åtgärder för att bereda lagstiftning som preciserar 41 a § i jaktlagen på så sätt att den i fråga om grunderna för undantag i skyddet av varg motsvarar den rådande tolkningen av undantagskriterierna i artikel 16.1 i EU:s habitatdirektiv beträffande andra fridlysta arter enligt den fastställda tolkningen i EU-domstolens rättspraxis. En sådan bestämmelse tillåter också jakt på varg med dispens, om detta inte inverkar negativt på upprätthållandet eller uppnåendet av en gynnsam bevarandestatus för arten.

Denna ändring som riksdagen förutsatte i 41 a § i jaktlagen gjordes som en teknisk ändring enligt den givna tidtabellen.

Trots utskottets tydliga vilja hittade utskottet inga andra möjliga sätt att genom lagstiftning främja tillåtandet av stamvårdande jakt än genom den tekniska ändringen av 41 a § i jaktlagen. Utskottet förstod att ytterligare ändringar i lagstiftningen skulle förutsätta en ändring av bilagorna till habitatdirektivet. Även om utredningen gällde stamvårdande jakt på varg gäller den på samma sätt björn och lodjur, eftersom björn och lodjur precis som varg också är arter som är strikt skyddade enligt bilaga IV till direktivet.

Bakgrunden till detta är EU-domstolens tydliga riktlinje om att artikel 16 i habitatdirektivet så ordagrant som möjligt ska införlivas i den nationella lagstiftningen. EU-domstolen konstaterar i sitt avgörande (C-674/17, vargjakt i Finland) att artikel 16 ska upprepas entydigt i den nationella lagstiftningen. Domstolen konstaterar vidare att när medlemsstaterna införlivar artikel 16 i sin nationella lagstiftning ska de följa innebörden av de termer och begrepp som används i direktivet för att säkerställa en enhetlig tolkning och tillämpning av direktivet. Detta innebär också att de nationella genomförandeåtgärderna måste garantera en fullständig tillämpning av direktivet utan att dess villkor ändras och utan att ytterligare villkor eller undantag som inte regleras i direktivet införs.

I ljuset av EU:s ovan nämnda rättspraxis kan man inte göra fler ändringar i den nationella lagstiftningen än den ändring som riksdagen redan har förutsatt.

Finlands viltcentral kan på ansökan bevilja dispens för att avlägsna en varg som utgör ett hot eller en fara. Dessutom kan polisen med stöd av polislagen ge order om att avlägsna en varg som utgör ett hot eller en fara. I förvaltningsplanen för vargstammen finns tydliga riktlinjer för detta. I det skriftliga spørsmålet finns ett fel som bör korrigeras. I Finland tillämpas inte en självrisk på 500 euro. Viltskadelagen (105/2009) stiftades 2009 varvid självriskan på 250 euro i den tidigare lagstiftningen ändrades till en ersättningströskel på 170 euro. Det innebär att skador på odling, djur, lösöre, ren och skog som orsakats av vilt som avses i lagen ersätts utan begränsning, om det sammanlagda beloppet av de skador som åsamkats sökanden överstiger 170 euro per kalenderår. Personskador som orsakats av stora rovdjur ersätts också i de fall där skadans belopp understiger 170 euro. (Viltskadelagen 9 §)

Jord- och skogsbruksministeriet har skickat ministeriets förordning om jakt på varg med dispens på remiss. Förordningen gör det också möjligt att bevilja dispens med stöd av artikel 16.1 e i habitatdirektivet. I Finland används termen stamvårdande jakt för den här typen av jakt.

Jord- och skogsbruksministeriet anser att en ändring av bilagorna till habitatdirektivet är det enda sättet att få tillbaka politiken om stora rovdjur även på ett socialt och ekonomiskt hållbart spår. Denna knut kan inte lösas enbart genom nationella lagstiftningsåtgärder, eftersom EU-domstolen har förutsatt att artikel 16 om undantag till habitatdirektivet ska träda i kraft i den nationella lagstiftningen så ordagrant som möjligt.

Jag har redan diskuterat detta med kommissionär Wojciechowski under kommissionärens besök till Finland. Kort efter mötet inledde Europeiska kommissionen i september ett datainsamlingsprojekt gällande vargpopulationerna och deras nationella konsekvenser. Ministeriet har gett ett genmäle till projektet och informerat intressentgrupperna, så att Finland på ett heltäckande sätt förmedlar intressentgruppernas synpunkter till kommissionen. Kommissionen har ännu inte gett respons om denna förfrågan.

På initiativ av jord- och skogsbruksministeriet deltog Finland i den muntliga behandlingen av begäran om förhandsavgörande om vargjakt i Österrike som fördes i EU-domstolen och tillsammans med Sverige lyfte vi aktivt fram artikel 19 i habitatdirektivet, där det föreskrivs om förfarandet för ändring av direktivets bilagor.

Vid jord- och skogsbruksministeriet kommer vi att bereda en plan för hur vi kan aktivt påverka kommissionen för att den ska inleda ett förfarande enligt artikel 19 för att ändra bilagorna till habitatdirektivet i fråga om stora rovdjur i Finland eller i vidare bemärkelse i den boreala naturgeografiska zonen. Regeringen måste också sinsemellan öppet diskutera en eventuell talan om

försummelse i EU-domstolen mot kommissionen, om kommissionen inte agerar på det sätt som avses i artikel 19 i direktivet och inleder ett förfarande för att anpassa direktivets bilagor till den vetenskapliga och tekniska utvecklingen.

Naturresursinstitutet offentliggör årligen i juni en [uppskattning av vargstammen](#). Uppskattningen av stammen beskriver situationen i mars. Informationsmaterialet i uppskattningen av stammen består av flera materialhelheter. Det material som använts för uppskattningen är: 1) observationer av vargpar och -flockar som rovdjurskontaktpersonerna registrerat i det elektroniska datasystemet för observationer av stora rovdjur (Tassu), 2) dödlighetsstatistik och dödlighetsuppgifter (Finlands viltcentral, Livsmedelsverket, övriga myndigheter och Naturresursinstitutet), 3) individualiseringsresultat av DNA-material från separata insamlingar och rutinanalyser (revirspecifik frivilliginsamling, DNA-prov på döda och märkta vargar) och 4) övrigt arbete i terrängen inom forskningen kring stora rovdjur. Naturresursinstitutets personal har strävat efter att klarlägga vargrevirens situation genom terränguppföljning, annat arbete i terrängen och separata terränginspektioner.

I samband med uppskattningen av vargstammen producerar Naturresursinstitutet också en prognosmodell för vargstammen, vilken beskriver förändringarna i vargstammen efter mars. Under våren och sommaren sker det årligen förändringar i vargstammen. På våren lämnar vargflockens valpar från föregående år sina födelseflockar och söker parningsmöjligheter och ett eget revir. Då förflyttar sig de unga vargarna långa sträckor, till och med runt om i Finland. Dessutom får individer som rört sig i par under föregående år sannolikt sina första valpar och parreviret blir på sommaren ett flockrevir.

Jaktvårdsföreningarnas rovdjurskontaktpersoner har i sig en betydande roll i produktionen av materialet för uppskattningen av stammen. Vargobservationer som nätverket av rovdjurskontaktpersoner registrerat i observationssystemet Tassu genom året finns tillgängliga för alla i tjänsten luonnonvaratieto.luke.fi. I karttjänsten kan man till exempel granska DNA-prover, revirgränser och aktuella observationer som registrerats av rovdjurskontaktpersoner. Observationer som registrerats av rovdjurskontaktpersonerna anges på kartan med 10 km x 10 km rutors noggrannhet under de två senaste månaderna (för flockar under 4 månader). Man kan dock inte direkt dra slutsatser på basis av antalet vargobservationer som registrerats i systemet eller vargarnas rörelser.

Ett viktigt mål med SusiLIFE-projektet är att minska de husdjurskador som vargen orsakar. Det är svårt att mäta konsekvenserna eftersom man inte vet hur många skador som skulle ha inträffat utan projektet. SusiLIFE har dock försett gårdarna med olika anordningar och metoder för att skydda djuren. Detta stöd har enligt kontakterna getts i hela landet samt på basis av den årliga bedömningen till de mest riskfyllda områdena. Projektets tre planerare har satsat stort på gårdsbesök som har fått beröm bland annat för att någon bemöter de oroliga gårdsägarna och funderar på skyddslösningar tillsammans med dem. Dessutom har man genom fältbesök, webinarier och

material som projektet producerat gett djurgårdsägare rikligt med information om hur man skyddar husdjur.

Avslutningsvis vill jag särskilt tillbakavisa det felaktiga påståendet om utplantering av vargar som ofta förekommer på diskussionsforumen i sociala medier. Vargar har aldrig planterats ut i Finland. Detta har alltid fastställts tydligt även i förvaltningsplanerna för vargstammen.

Helsingfors 1.12.2023

Jord- och skogsbruksminister Sari Essayah